

כנגד ארבעה בניס דיברה תורה

1. דברים פרק ו:

(כ) כי ישאלך בנג מקור לאמור מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם: (כא) ואמרת לבנג עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה: (כב) ויתן ה' אותת ומפתים גדלים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו: (כג) ואתנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: (כד) ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה: (כה) וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלהינו כאשר צונו:

2. שמות פרק יב:

(כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת: (כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: (כז) ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל...

3. שמות פרק יג:

(יא) והיה כי יבאך ה' אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך: (יב) והעברת כל פטר רחם לה' וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים לה': (יג) וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה: (יד) והיה כי ישאלך בנג מקור לאמור מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים: (טו) ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד בכור בהמה על כן אני זבח לה' כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה:

4. שמות פרק יד:

(ה) והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבויסי אשר נשבע לאבתיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת את העבדה הזאת בחדש הזה: (ו) שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה': (ז) מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך: (ח) והגדת לבנג ביום ההוא לאמור בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים:

5. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרק יג ד"ה ח) והגדת לבנג:

כנגד ארבעה בניס דברה תורה, אחד חכם, אחד רשע, אחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול: לכל אחד ואחד נתנה תורה דרך להשיב כפי ענינו, שהרי העולם נברא בארבע מדות של בני אדם, אחד רשע, אחד חכם, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול, וכל אחד ואחד נדרש בענינו.

6. הגדה של פסח:

חכם מה הוא אומר: 'מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם', אף אתה אמור לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע מה הוא אומר: 'מה העבודה הזאת לכם', לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שניו ואמור לו 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים', לי ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל.

תם מה הוא אומר: 'מה זאת', ואמרת אליו 'בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים'.

ושאינו יודע לשאל את פתח לו, שנאמר 'והגדת לבנג ביום ההוא לאמור בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים'.

7. מכילתא דרבי ישמעאל כ"י אוקספורד מסכתא דפסחא פרשה יח (=ילק"ש פרשת בא רמז תכה):

נמצאת אומר ארבעה בניס הם: אחד חכם ואחד טפש ואחד רשע ואחד שאינו יודע לשאול.

חכם מה הוא אומר: מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אותנו? אף אתה פתח לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

טפש מה הוא אומר: מה זאת? ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים.

רשע מה הוא אומר: מה העבודה הזאת לכם? לכם ולא לו ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעיקר, אף אתה הקהה את שניו ואמור לו 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים' (שמות יג ח) לי ולא לך אלו היית שם לא היית נגאל.

ושאינו יודע לשאול את פתח לו שנא' והגדת לבנג ביום ההוא וגו'.

8. תלמוד ירושלמי מסכת פסחים פרק י הלכה ד:

תני ר' חייה כנגד ארבע בני דיברה תורה בן חכם בן רשע בן טיפש בן שאינו יודע לשאל.

בן חכם מהו אומר: מה העדות והחקים והמשפטי אשר צוה יי' אלהינו אותנו? אף אתה אמור לו בחזק יד הוציאנו יי' ממצרים מבית עבדים.

בן רשע מהו אומר: מה העבודה הזאת לכם מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה? מכיון שהוציא את עצמו מן הכלל אף אתה אמור לו בעבור זה עשה יי' לי - לי עשה, לאותו האיש לא עשה, אילו היה אותו האיש במצרים לא היה ראוי להיגאל משם לעולם.

טיפש מהו אומר: מה זאת? אף את למדו הילכות הפסח שאין מפטירין אחר הפסח אפיקימו, שלא יהא עומד מחבורה זו ונכנס לחבורה אחרת.

בן שאינו יודע לשאל את פתח לו תחילה.

9. יהושע פרק ה, י-יב:

(י) ויחננו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו: (יא) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה: (יב) וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא:

10. מלכים ב פרק כג, כא-כד:

(כא) ויצו המלך את כל העם לאמר עשו פסח לה' אלהיכם ככתוב על ספר הברית הזה: (כב) כי לא נעשה כפסח הזה מימי השפטים אשר שפטו את ישראל וכל ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה: (כג) כי אם בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו נעשה הפסח הזה לה' בירושלם: (כד) וגם את האבות ואת הידענים ואת התרפים ואת הגללים ואת כל השקצים אשר נראו בארץ יהודה ובירושלם בער יאשיהו למען הקים את דברי התורה הכתבים על הספר אשר מצא חלקיהו הכהן בית ה':

11. דברי הימים ב פרק ל, א-טז:

(א) וישלח יחזקיהו על כל ישראל ויהודה וגם אגרות כתב על אפרים ומנשה לבוא לבית ה' בירושלם לעשות פסח לה' אלהי ישראל: (ב) ויועץ המלך ושריו וכל הקהל בירושלם לעשות הפסח בחדש השני: (ג) כי לא יכלו לעשתו בעת ההיא כי הכהנים לא התקדשו למדי והעם לא נאספו לירושלם... (יד) ויקמו ויסירו את המזבחות אשר בירושלם ואת כל המקטרות הסירו וישליכו לנחל קדרון: (טו) וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש השני והכהנים והלויים נכלמו ויתקדשו ויביאו עלות בית ה':

12. ירמיהו פרק לא, כח-ל:

(כח) בימים ההם לא יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה: (כט) כי אם איש בעונו ימות כל האדם האכל הבסר תקהינה שניו: ס (ל) הנה ימים באים נאם ה' וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה: